

Ecologisch denken (Friedrich Nietzsche-Martin Heidegger-Timothy Morton) Programma

Dag 1 Leven in het antropoceen

Inleiding: *Het antropoceen (een situatieschets)*
Stockholm Resilience Centre Report 2018 en *IPCC Special Report On Global Warming 2018*

Wandeling

Inleiding: *Ecologisch denken*

De samenhang: ecologie – economie – politiek – *ethos* - ontologie

Bespreking:

René ten Bos: *Dwalen in het antropoceen* / Jelmer Mommers: Hoe gaan we dit uitleggen?

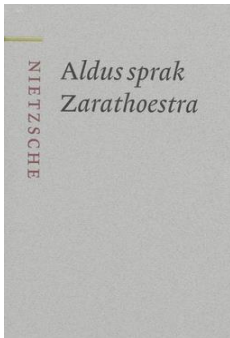
Gesprek

Dag 2 Friedrich Nietzsche

Inleiding: *Friedrich Nietzsche*

Filosofisch als esthetisch-ethisch project: de verhouding tot de werkelijkheid is esthetisch van aard, de mens is een kunstzinnig scheppend wezen en de herwaardering van het leven als bestaan op aarde, belichaamd en door gevoel bepaald
Wandeling

Bespreking:

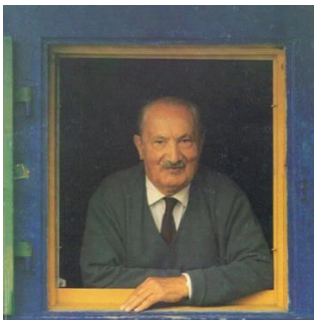
Friedrich Nietzsche: *Aldus sprak Zarathoestra*

Vorbij de mens: het lichaam dat voelt, dat op aarde leeft, dat met de bomen, beken en beesten leeft, ofwel: Zarathoestra als 'terrasoof', als de prediker van een ecologische leefwijze

Gesprek

Dag 3

Martin Heidegger

Inleiding: *Martin Heidegger*

Van bestaan verstaan naar zijnsdenken – in vogelvlucht: van erzijn (*Dasein*) als in-de-wereld-zijn, via de 'ommekeer': erzijn betekent ek-sisteren, d.w.z. uit-staan naar zijn naar zijn als gebeurtenis / wederzijdse toe-eigening (*Ereignis*)

Bespreking:

Martin Heidegger: 'Brief over het humanisme'

Erzijn betekent ek-sisteren, d.w.z. uit-staan naar zijn, de mens als herder / hoeder van zijn, taal als huis van zijn, denken als dichten

Oefening: In het bos

Bespreking:

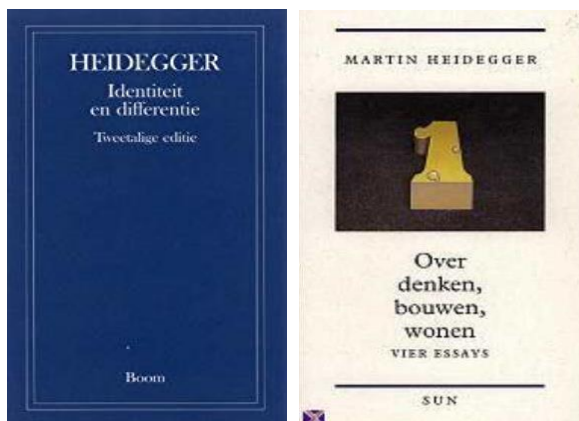
Martin Heidegger: *Gelatenheid*

De oproep tot gelatenheid (opgevat als loslaten, wachten, overgave aan de 'omgeving'), handelen als laten zijn / gebeuren

Rust

Dag 4

Martin Heidegger

Oefening: In het bos

Bespreking:

Martin Heidegger: 'Bouwen Wonen Denken' - 'Het identiteitsbeginsel'

Het samen*horen* van mens en zijn als gebeuren / wederzijdse toe-eigening, als bestel en als viertal, de brug als een oord waar aarde en hemel, goddelijken en stervelingen zich verzamelen

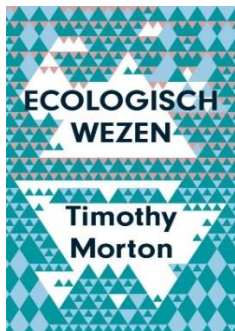
Gesprek

Dag 5 Timothy Morton

Inleiding: *Timothy Morton*

De agrarische revolutie, 'object oriented ontology' en hyperobjecten

Bespreking:

Timothy Morton: *Ecologisch wezen*

De ontmanteling van de agrilogistiek, een denken van co-existentie tussen niet-mensen en mensen en ecologisch wezen vanuit het besef: we zijn altijd al in contact met de natuur

Gesprek

